SPRAWDZIAN · GEOGRAFIA

Sprawdzian z litosfery i geologii **Grupa A**

Geografia: budowa Ziemi, tektonika płyt, skały i procesy rzeźbotwórcze

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Wyniosła forma skalna, zbudowana ze skał bardziej odpornych na wietrzenie niż skały otaczające, powstała w wyniku wybiórczej erozji i denudacji obniżającej okoliczny teren, to:

Ⓐ ostaniec
Ⓑ meander
Ⓒ delta
Ⓓ wydma

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Bezwzględny wiek skał wyznacza się metodą:

Ⓐ stratygraficzną – na podstawie kolejności ułożenia warstw skalnych w profilu geologicznym
Ⓑ radiometryczną (izotopową) – analizą proporcji izotopów promieniotwórczych i produktów ich rozpadu
Ⓒ paleontologiczną – na podstawie typowych skamieniałości wskaźnikowych zawartych w warstwach
Ⓓ mineralogiczną – analizą składu mineralogicznego i chemicznego skały pod mikroskopem

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących procesów rzeźbotwórczych:

1.	Morena środkowa powstaje w miejscu łączenia się dwóch lodowców górskich — z połączenia ich moren bocznych.	**P**	**F**
2.	Cyrki lodowcowe (kary) powstają poniżej granicy wiecznego śniegu.	**P**	**F**
3.	Abrazja to proces budowania (akumulacji) wybrzeża morskiego.	**P**	**F**
4.	Sandr to forma akumulacyjna zbudowana z piasków i żwirów fluwioglacjalnych.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość stwierdzeń o procesach geologicznych:

1.	Skala Richtera mierzy intensywność trzęsienia ziemi w punkcie obserwacji.	**P**	**F**
2.	Wulkanizm i sejsmika są skoncentrowane na obszarach styku płyt litosfery (np. Pacyficzny Pierścień Ognia).	**P**	**F**
3.	Pęcherzyki gazów uwolnionych z lawy podczas jej krzepnięcia tworzą teksturę pęcherzykowatą (np. w pumeksie).	**P**	**F**
4.	Gejzery powstają na obszarach bez wulkanizmu.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj element budowy wulkanu do jego opisu.

1. krater	…	A. lejkowate zagłębienie na szczycie wulkanu, którym wydostaje się magma
2. komin wulkaniczny	…	B. wzniesienie zbudowane z zastygłej lawy i materiału piroklastycznego
3. komora magmowa	…	C. zbiornik stopionej skały (magmy) pod wulkanem
4. stożek wulkaniczny	…	D. kanał łączący komorę magmową z powierzchnią

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Uzupełnij: (1) Strefa, w której jedna płyta litosfery wsuwa się pod drugą, to strefa (1) _____ . (2) Hipotezę dryfu kontynentów sformułował na początku XX w. (2) _____ Wegener.

(1) do wyboru: ryftu / spredingu / subdukcji / uskoku przesuwczego
(2) do wyboru: Albert / Otto / Alfred / Max

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij zasadę superpozycji w geologii i podaj jeden przypadek, gdy ta zasada nie obowiązuje.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Podaj dwa argumenty potwierdzające zasadność podziału Tatr na Tatry Zachodnie i Tatry Wysokie. Odnieś się do budowy geologicznej i rzeźby terenu.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Wyjaśnij różnicę między uskokiem normalnym a odwróconym (nasuwczym). Podaj, w jakich warunkach tektonicznych każdy z nich powstaje.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij mechanizm powstawania gór fałdowych na przykładzie Alp lub Himalajów. Wskaż typ granicy płyt tektonicznych i opisz dwa etapy procesu fałdowania.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/geografia/litosfera